

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК
УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. Богомольця
ІНСТИТУТ ОЦІНКИ ВІДПОВІДНОСТІ, ГІГІЄНИ
ТА ЕКОЛОГІЇ

ЕКОЛОГІЧНІ ТА ГІГІЄНІЧНІ ПРОБЛЕМИ
СФЕРИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ

(ЗБІРКА МАТЕРІАЛІВ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ)

25 березня 2026 р

м. Київ

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. Богомольця
ІНСТИТУТ ОЦІНКИ ВІДПОВІДНОСТІ, ГІГІЄНИ ТА ЕКОЛОГІЇ

ЕКОЛОГІЧНІ ТА ГІГІЄНІЧНІ ПРОБЛЕМИ
СФЕРИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ
(ЗБІРКА МАТЕРІАЛІВ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ)

25 березня 2026 р.

за загальною редакцією
член-кор. НАМН України, професора С.Т. Омельчука

м. Київ

2026

УДК _613+574]:061.3

Головний редактор: Омельчук С.Т. член-кор. НАМН України, д.мед.н., професор

Заступник головного редактора: Гринзовський А.М. д.мед.н., професор, Вавріневич О.П. д.мед.н., професорка.

Технічний редактор: доцент кафедри гігієни та екології НМУ імені О.О. Богомольця к. мед. н., доцент Кондратюк М.В.

Редакційна колегія:

БАРДОВ В.Г. – член-кор. НАМН України, д.мед.н., професор;

ГАРКАВИЙ С.І. – д.мед.н., професор;

ГРУЗЄВА Т.С. – д.мед.н., професорка;

ПЕТРУСЕВИЧ Т.В. – к.мед.н., доцентка;

КОРШУН М.М. – д.мед.н., професорка;

ШИРОБОКОВ В.П. – академік НАН та НАМН України, д.мед.н., професор;

ЯВОРОВСЬКИЙ О.П. – академік НАМН України, д.мед.н., професор.

Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю «Екологічні та гігієнічні проблеми сфери життєдіяльності людини» (Київ, 25 березня 2026 р.) / за загальною редакцією член-кор. НАМН України, професора С.Т. Омельчука. – К., 2026. – 337 с.

У матеріалах науково-практичної конференції з міжнародною участю «Екологічні та гігієнічні проблеми сфери життєдіяльності людини» (Київ, 25 березня 2026 р.) висвітлено актуальні питання гігієни, екології та громадського здоров'я: хімічну й біологічну безпеку, якість повітря, води та харчових продуктів, вплив шуму, мікропластику, пестицидів і воєнних чинників на здоров'я населення. Основний акцент зосереджено на міждисциплінарному підході до оцінки ризиків, профілактики захворювань, розвитку кадрового потенціалу, гармонізації національних практик із європейськими стратегіями та післявоєнного відновлення України.

УДК _613+574]:061.3

Електронна версія збірника містить додаткові публікації, що з технічних причин не увійшли до друкованого примірника.

У разі повного або часткового використання матеріалів збірника посилання обов'язкове.

© НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. Богомольця

Основні завдання на 2026 рік в питаннях профілактики ВІЛ-інфекції:

1. Покращення роботи щодо раннього виявлення ВІЛ-інфекції шляхом збільшення кількості та якості обстежень, в першу чергу, за ініціативи медичного працівника з урахуванням діагнозів ,які входять до переліку СНІД-індикаторних захворювань.

2. Збільшення обстежень та тестувань серед партнерів вагітних жінок як однієї з мір профілактики ВІЛ від матері до дитини.

ОЦІНКА РИЗИКУ НЕБЕЗПЕЧНОГО ВПЛИВУ ПЕСТИЦИДІВ НА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ ЯК АКТУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ СИСТЕМИ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

Коробко¹ Я.І., Зварич² Г.В., Зіновьєва² М.Л.

¹Національний медичний університет імені О.О. Богомольця,

*²Інститут громадського здоров'я, Науковий центр превентивної токсикології,
харчової та хімічної безпеки імені академіка Л.І. Медведя МОЗ України»*

Громадське здоров'я (ГЗ) – це система організаційних, медичних, соціальних і профілактичних заходів, спрямованих на збереження та зміцнення здоров'я населення, попередження захворювань і продовження тривалості життя. Оцінка ризику впливу пестицидів на здоров'я людини є одним з важливих завдань профілактичної медицини в системі ГЗ.

Понад 30-ти років існує клас пестицидів – неонікотиноїдів, які використовуються як засоби захисту рослин та сільськогосподарської продукції, який налічує 11 діючих речовин. В Україні зареєстровані неонікотиноїди на основі 5 діючих речовин: імідаклоприду, тіаметоксаму, ацетаміприду, тіаклоприду і клотіанідину. Найбільш поширеним і широко застосовуваним є імідаклоприд (Imidacloprid), який застосовується по всьому світу у виробництві сільськогосподарської продукції на великих агропідприємствах, індивідуальних господарствах та у побуті, є широко доступним для населення, що обумовлює отруєння у людини та токсичний вплив на біоту.

На національному ринку засобів захисту рослин імідаклоприд присутній під торговими назвами: Ратібор, Імідаклоприд, Конфідор, Копфідор, Адмір, Гаучо. Препарати мають контактну, кишкову та системну дію і належать до III-го класу безпеки (помірно-токсичні), проте, для бджіл - до I-го класу безпеки (високонебезпечні).

Сучасні хіміко-аналітичні методи дозволяють визначати наявність імідаклоприду у складі широкого спектру біологічних об'єктів, зокрема у складі сільськогосподарської продукції (овочі, фрукти, зернові, олія, мед та ін.).

Визначення неонікотиноїдів у біологічних зразках здійснюються методом високоефективної рідинної хроматографії–мас-спектрометрії (ВЕРХ-МС/МС, англ. HPLC-MS/MS); рідинно-фазної екстракції (SPE, англ. Solid Phase Extraction) і твердофазної екстракції (QuEChERS method).

За даними досліджень, виконаних у Науковому центрі, в експерименті у тварин гостре отруєння нікотинοїдами характеризується порушенням координації руху, ритму дихання, тремором, судомами, діареєю, саливацией, гіпотермією, що свідчить про їх нейротоксичну дію на організм. Найбільша концентрація неонікотинοїдів реєструється в печінці та нирках, при цьому збільшується маса печінки та підвищується її ферментативна активність. У високих дозах у тварин імідаклоприд активує центральну нервову систему подібно до дії нікотину (тремор, порушення знічної функції, гіпотермія); при тривалому впливі викликає порушення функції щитовидної залози; завдяки гормональному механізму дії провокує виникнення пухлин у щурів. ДЛ₅₀ для тварин значно варіює – від 131 мг/кг у мишей до більше 1000 мг/кг у щурів. Хімічна структура молекул неонікотинοїдів обумовлює тим, що термінальні електронодонорні групи молекул неонікотинοїдів мають слабкий зв'язок з постсинаптичними нікотинοвими ацетилхоліновими рецепторами ссавців і сильний зв'язок з відповідними рецепторами комах. Імідаклоприд проникає через гематоенцефалічний бар'єр ссавців у незначних кількостях, у зв'язку з високою гідрофільністю і низькою ліпофільністю, що обумовлює їхню високу токсичність для комах і низьку або середню токсичність для ссавців.

Сьогодні не виключена загроза гострих і хронічних отруєнь неоніотиноїдами через широке використання у виробництві сільськогосподарської продукції і доступність для використання у побуті, що обумовлює необхідність моніторингу їх залишкових кількостей у аграрної продукції та об'єктах довкілля.

ВДОСКОНАЛЕННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ГЕРБІЦИДУ ПІНОКСАДЕНУ В ЗЕРНІ ХЛІБНИХ ЗЛАКІВ ТА ҐРУНТІ

Коршун О.М., Мілохов Д.С., Ліпавська А.О., Ващенко Н.М.

*Інститут оцінки відповідності, гігієни та екології Національного медичного
університету імені О.О. Богомольця*

Препарати на основі піноксадену для захисту деяких зернових культур застосовують в Україні вже більше 15 років. Затверджені методики визначення піноксадену в ґрунті (№ 814-2007) та зерні хлібних злаків (№ 815-2007, № 1874-2023) дозволяють здійснювати визначення вмісту піноксадену в цих об'єктах з врахуванням лише основного метаболіту M02, що не відповідає сучасним вимогам.

Метою дослідження стала розробка методик визначення піноксадену з врахуванням метаболітів M02, M03 в ґрунті та метаболітів M02, M04, M06 в зерні хлібних злаків для контролю встановлених медико-санітарних нормативів піноксадену.

При проведенні дослідження використовували аналітичні стандарти піноксадену та його метаболітів – M02, M03, M04 та M06, 95,0–99,0 % чистоти. Хроматографічний аналіз здійснювали на рідинному хроматографі Shimadzu Nexera X2 з триквадрупольним мас-спектрометричним детектором Shimadzu LCMS-8050 з використанням хроматографічної сталевий колонки Kinetex® 2.6 μm C18 100 Å 100×2.1 mm.

Пробопідготовка ґрунту базувалася на методології QuEChERS, пробопідготовка зерна хлібних злаків містила кислотний гідроліз піноксадену та